

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken Augustus 6-dik napján, 1813-dik esztendőben.

A' tsatázó mezőkről.

Berlin Jul. 24-dikén. Király ő Felsége viszsza indúlt tegnap Charlottenburghól Slezia felé a' maga fő hadi szállására. Elindulása előtt megnézte az akkor Berlinbe érkezett seregeket. —

A' Királynak elmenetele után a' Cumberlandi Anglus Királyi Hertzeg is elutazott innét Strelitzbe. Anglus Kapitány Wyborn Stralsundba, Oberster Bayan Prenzlauba utaztak el.

Julius 21-dikén a' Berlini lovas, gyalog, és ágyúzó Landwehr sereggel tartatott log, és gyakorlásbéli próbát a' Király, a' hol a' nevezett Anglus Hertzeg is megjelent. Dél utáni 1 órakor a' Hertzeg látogatására ment Király ő Felsége. A' múlt szombaton a' Királynál, tegnap az Orániai özvegy Hertzegaszszonyánál volt ebeden ő Hertzegsége.

Az Alsó Albis mellől ezeket írják a' Frantzia tudósítások: —

„Julius 3-dikán az Albis' torkánál termettek egy Anglus fregát. 4 briggek, és 9 ágyútsajkák, 's Kukshafennél azon sántzok mellett, mellyeket a' Frantziák a' magok utobbi odaváló visszamenetelek után újra felépíteni kezdettek vala, egy

pisztolylövésnyi távolságra megállapodván, három óráig tüzeltek azokra ágyúkból, haubitzmoszárokból, és puskából, nyilván azért, hogy az ott lévő új sántzokat semmivé tihessék. A' Frantzia őzű sereg a' töltések megé vonván magát, 's onnét derekasán tüzelvén az Anglusokra, ezek egy Frantziánál többet meg nem ölhettek, 's végezetre eltávoztak onnét, minekutánna egy Fr. hatteriát megrongáltak volna, a' melly azon közben két napok alatt helyreállíttathatik.

A' Berlini újság ellenben azt erőssíti, hogy a' feljebb említett Anglus hajók addig lövöldözték a' nevezett új sántzokat, míg őket mind össze rontották, 's azolta az Albis torkában a' Holsátziai part mellett állanak Glückstadt előtt.

Hamburg várossának minden oldalról való megerössíttetésén, 's Haarbúrgal való összsefoglaltatásán nagy tüzzel dolgoznak szünet nélkül, 's mint a' Frantzia levelek erőssítik, már tsak nem tökéletességre ment a' munka. Julius 16-dikán írják a' Berlini újságok, hogy ez a' vártsinálás, 's a' lakosokra vetett bírság (büntetésből való adófizetés) rendkívül való módon elnyomták ezt a' várost, Hamburgot, a' mely tsak maga 5000 embert tartozik minden nap' ezen munkára küldeni, 's a' leg előkelőbb polgárok kéntelenek hozzá nyúlni a' munkához. A' város körül talaltatott minden kertek és egyéb szép helyek tel-

áldoztattak az erősségeikért. A' bástyák mellett találtató házakat mind oda kell hagyni a' lakosoknak, minthogy káoszarmákat tsinálnak azokból. Julius' 10-dikén egy parantsolat hirdettetett - ki, melly által tudokra adatott a' lakosoknak, hogy 10 napok alatt minnyájok bizonyos mennyiségű eledelt szerezzenek össze. Egy deputáció, mellyet Hamburg városa *Dresdába* küldött vala, kedvezésért esedezván, nem botsátatott audientziára.

Némelly Anglus levelek így adják elé a' Hamburgiak' állapotját: — „*Davoust* folyvást a' leg nagyobb keménységgel bánik a' Hamburgi lakosokkal. Az egész summát, mely még a' bankóban, készpénzben vagy pedig váltó papirosban találtatik, arra fordíttatja, hogy a' Hamburgiakra vettett hírság egészen lefizetethessék. Minden tíz férjfiú közzül Frantzia szolgálatra kell álni égynek 's az othon nem lévőknek vagyonaik, ha 8 nap alatt haza nem jönnek, elfoglaltatnak. *Hesz, Hamft, és Perthes* nevű polgárok szerentsésen oda hagyták Hamburgot. Az első Stralsundban van, és igen megnyerte a' Svétziai Koronaörökös' kedvét, a' más kettő is bátorságos állapotban van.

A' Svétziai Koronaörökös, az *Alsó Al-bisi* minden szövetséges seregek' fő vezére, minekutánna Trachenberghől Stralsundba vissza érkezett, 's ott néhány napokig mulatott volna, Stralsundot ismét oda hagyta, és Berlinbe jött, melyről így írnak Julius 27-dikén a' Berlini levelek: —,

„Ó K. Hertzegsege a' Svétziai Koronaörökös e' hónap' 24-dikén este 11 óra tájban, számos kísérellel, ide érkezett, a' boldogult öreg Királyné palotájába szállott bé, az itt jelenlévő K. Princzektől és Generálisoktól fogadtatott, 's azután egyedül vatsorált; 25-dikben a' K. Princzeket és Princznéket meglátogatta, délben *Wilhelmus* K. Princznel ebédelt, a' ki nagy ebédet adott, ebéd után a' katona és polgári fő tisztvi. előket botsátotta maga eloibe, ké-

sőbbre theátrumra ment, a' hol a' *Vestalint* jádzták; *Wilhelm* Királyi Princznel egy hintóban ment oda, a' kit a' lözsiha is karján fogva vezetvén - bé, a' sokaságnak háromszori örvendező kiáltása, 's a' muzikai karnak háromszori trombitálása által fogadtatott. —

„Tegnap a' maga kabinetjében dolgozott ó Koronaörökös Hertzegsege. Ót óraker délután, *Heinrich* és *Wilhelm* Princzektől, számos Svékus, Orosz, Anglus, és Prszszus Generálisoktól kísértetvén, a' népnek hasonló örvendező kiáltása között, a' vadas kertben lévő katona gyakorló helyre ment, a' hol a' több Princzek, Generálisok, és a' katonaság parádében álván, várták. A' katona sorok előtt való elnyargalás után, melly alatt szünet nélkül barsogott a' tábori muzsika, a' téség' közepére nyargalt ó K. Hertzegsege, 's a' Princzekkel és *H. tzege* *Hessenhomburg*, 's *Stewart*, *Bülów*, 's több más Generálisokkal égyütt megálván, a' katonaságot maga előtt elmarschiroztatta, 's azoknak szép magoktartásokkal való telyes meglegedését kinyilatkoztatta. Azután néhány rendbeli katonagyakorlásokat tétetett, azokat maga kommandírozta, ezekkel is igen meglegedett, 's estvel 9 óraker a' kastélyba vissza lovagolt, a' hol 60 személyekre terített asztalnál ebédelt, a' hova egyebek között minden fő Generálisokat elhívatott volt. —

„Prszszus részről Generálmajor *Knobelsdorf*, Oberster *Marschall*, és *Camarius Podewils* teszik ó K. H. ge mellett az udvari szolgálatot. Önmön kísérel, *Udv. Cacellarius* *Báró Wetterstädt*, Státustitoknok *Wirsen*, Gen. Gróf *Löwenhielm*, *Camarius* Gróf *Bráhe*, hat Adjutánsok, egy *Udv. Orvos*, két kabinetí Titoknok.“

Északi Amérika.

Azok az Anglus hajók, mellyek a' *Chesapeake* öblibe bémenvén, még a' leg utóbbi tudósítások szerint is nagy fenye-

getődzéseket tettek ott, még addig nem vettek volt semmi nagy dolgot véghez. Admirális *Warren*, az ezen partok mellett találtató minden Anglus' hajók' fő vezére, Május 28-dikán írta, hogy ő azolta, hogy a Chesapeake öbliben az addig ott vígyázaton állott Amerikai prédáló hajókat elfogdosta, melly Április 3-dikán történt, mind jobbanjobban benyomakodott ezen öbölbe: hanem által látván azt, hogy itt apró hajókkal az ellenségnek leg több kárt lehetne okozni, néki pedig csak nagy szerűhadi hajói volnának, azt tselekedte, hogy Contreadmirális *Cockburnt* 7 kisebb hajókkal elküldötte, olyan rendelést adván eleibe, hogy könnyű hajóival azon vizeknek torkaiba, mellyek ezen öbölbe szakadnak, nyomakodjék - bé, az ellenségnek szállítványait fogdossa - el, 's ágyúöntő műhelyeit és egyéb készületeit rongsa - el.

Elleiben a' nevezett öböl körül levő tartományok is jól vévén eszékbe az Anglus Admirális czélzását, minden kitelhető eszközöket elévettek a' veszedelemnek elfordíttatására. Norfolkból és Baltimoréból, mellyek az ellenségnek kezeügyiben vannak, minden féltőbb portékákat elhordatott, 's Richmondba és Frederickstownba vitetett, mellyek közzül az első 70 a' második 40 mértföldnyire van a' partól. Ezen utoltólsóbb városba vitték a' *Baltimorei* bankókból is a' pénzt, 's csak annyit hagytak hátra, a' mennyi a' közkézen való forgásra szükséges. Baltimorében 9 bankó találtak, mellyeknek tökepézenket 15 millió Dollárokra teszik. A' *Baltimorei* katonaság, a' melly admirális *Warren* ellen a' síkra kiálhat, valami 15 vagy 20 ezer emberből áll.

Spanyol Ország.

A' Berlii újságok a' következő tudósításokat summázták össze a' Londoni újságokból azon történetekről, a' mellyek Lord Wellingtonnak *Vittoriába* való, Jun. 21-

dikén történt bemenetelét megelőzték: —

„Jun. 3-dikán *Toro* városába érkezett Lord *Wellington*. A' Frantziák' száma, a' kik Salamanka és *Toro* között elfogattak, 1000-re telt. *Madridnak* a' Frantziák' résziről való elhagyattatása, 's a' szövetségesek által való elfoglaltatása, már ekkor egészen bizonyos volt. —

„Lord *Wellington* Jun. 19-dikén *Vittoria* mellé várattatott. *Vittoria* 50 vagy 60 Anglus (10 vagy 11 Német) mértföldnyire esik *Pamplonától*, a' melly erős várnak tartatik lenni, 's a' mellyet gyaníthatóképpen hathatósan fog oltalmazni az ellenség, mivelhogy ez az az első és utolsó erős vár, mellyet a' Frantziák Spanyol országban még bírnak. A' *Sachet* armádája egészen hátrálásban foglalatoskodott, de nagy út állott előtte, arra, hogy magát *Valentziából* Jóseffel egyesíthesse. Az a' sebesség, mellyel Lord *Wellington* előfelé nyomul, remélhetőképpen lehetlenné fogja tenni az ő öszszetsatolódásokat. —

„Most jött - el (így rekeszi - bé szavait a' *Morning-Chronicle*, a' melyből ezek a' jegyzések vétettek), most jött - el kétségén kívül az az idő, midőn Spanyol ország' állapotjának meg kell határozatni. A' milyen sokat ígérő, 's a' milyen szívelevenítő szempillantat ez: éppen ily nagyoknak kell a' mi iparkodásainknak lenniük, hogy a' fél szigetnek (Spanyol és Portugallia országoknak) szabadsága háterságossá tételődjék és tökéletességre vitessék. Ilyen nagy munkában a' lehetőségig el kell kerülnünk azt, hogy valamit a' történetre bizzunk. Ha most vissza nem nyeri Spanyol ország a' maga szabadságát, nem egy hamar fog arra ilyen kedvező időt találni. Erössítsük tehát seregeinket minden töllünk kitelhető iparkodással; minden Regimentjeinket, mellyek nélkül ellehetünk, minden szállító hajóinkat fordítsuk haszonra. Egy kemény (állandó) Systema most nem csak hogy arra a' nagy munkára nézve fogantatos lehet, melyhez már ily régen hozzá

fogtunk, de még a Német országon kieszközöltetett Congressusnak is igen fontos következtetéseket adhat.“

„A *Vittoriai* tsata után következett történetekről e'képpen írta a *Prussziai Correspondens*: —

„Azon tudósítások, mellyek a fő hadi szállásról jó külfölből éppen most érkeztek hozzánk, 15 ererre teszik az Anglusok által elfogattatott Frantziáknak számát. Ezekén kívül már még a tsata előtt, úgymint Junius 18-dikán, semmi vé tétel volt egy Frantzia lovas Regiment. Spanyol vezérek, *Mina*, Báró *Eroles*, 's többek, minden pontokon keresztül ütöttek a Pyreneumi hegyeken, és a nagy armádát sem akadályoztatta semmi, hogy által ne jöjjön; melly már a *Bidassoa* mellett állott *Irun* városánál. Lord Wellington 20,000 Anglusokat 's Németeket, 's ugyan eynyi Spanyolokat és Portugallusokat magához vévén, *Süchet* ellen vette útját, kinek Junius elején oda kellett hagyni *Valenciát*, valamint *Madridot* is oda hagyták volt már Május 27-dikén a Frantzia seregek. —

„*Süchet* talám *Saragossa* felé vonta el magát; talám a Biskaya béli, keményen nyomáttatott armárával akarja magát öszszetsatolni. A Lord *Wellington* távolléte alatt Gen. *Hill* vezérkedik a Pyreneumi hegynél. (Az újságírók, kik ezen tudósítást kiadták, azt a megjegyzést teszik utánna a már régebben kihirdetett tudósításokból, hogy mivel az *Albuferai* Hertzeg (*Süchet*) még Junius 30-dikán Valenciába tartózkodott, gyanítani lehet, hogy a *Vittoriánál* Junius 21-dikén történt dolgokat igen későre tudta meg, 's következésképpen nem Junius elején hagyta oda Valenciát, mint feljebb a *Prussziai Correspondens* tudósításában mondódik). —

Orosz Birodalom.

Gyalogság Generálissa *Barclai de Tolly* & Excellentiája, az egész Orosz armáda

fő vezére, ilyen Proklamációt intézett Jun. 11-dikén a fő hadi szállásról *Reichenbachból* a vezérlése alatt lévő seregekhez: —

„Minekutánna én az igen kegyelmes Ur és Császár tettéséből, a mi hadi munkában foglalatoskodo seregeinknek fő vezérlését által vettem, 's a Monárcha be nem való bizodalmanak, és az azzal réam adatott kötelességeknek fontosságát meg esmértem, ezen nagy munkának minden terhei mellett is, valamint Generálisainak érdemeik, 's katonáinknak vitézségek, áhatatosságok, 's buzgóságok, hátoritanak. Ezen meg győződéssel fordítok minden főbb és alsóbb rangú Komendánsainkhoz a vélllem együtt való iparkodásért. Az ő kötelességek leszen, hogy ezen fegyvernyűgvásznak ideje alatt, minden gondjaikat, a fegyvernek, munitzionak, 's a többi, jó állapotba leendő helyeztetésére fordítsák, a katonák egészségének kedvezzenek, 's közöttök szoross rendet és jó hadi fenytétkben tartassanak, a kevesebb tapasztalásúakat a hadi mesterségben gyakorolják, egy szóval, hogy minnyájokat leg nagyobb tökéletességre vigyék és az új munkára elkészítsék. Tsak így tehetjük magunkat arra alkalmasokká, hogy a ditsősség' mezején új ditsősséggel jelenjünk meg. —

„Katonák! hērōsi tsudatselkedeteitek által már az egész világot bántulásra indítottátok. A hazánkat érdekelt nyomorúságok között is fényeskedtetek győzedelmeitek által; annak megmentése által magát az ellenséget, a fél világnak meghódítóját is, arra kényszerítettetek, hogy el futás által tartsa meg magát. A ti fegyvereitek annak kergetése közben mindennütt győzedelmeskedtek; 's ha végeztet fegyvereiteknek sebess repülése megszűnt is, és ha azután, győzedelmeskedésüknek helyeit (a Lützeni és Bautzeni tsatározó mezőket) elhagytuk is, e' tsak azért történt, hogy kívánt tzelunkat elérhessük. Mindenek meggyőzöttethetnek e'felől, ha

megemlékeznek arról, hogy mi ezen tszfázásainkban győzedelmi jeleket nyervén; magunk tsak egy ágyút, 's a' sebeseken kívül tsak egy hadi foglyot sem vesztettünk, sőt hogy hátrálásunk' alkalmatossá-gával is egész batteria ágyúkat, egész ba-talionokat, elfogtunk. Ezek mind annak az elnösségnek gyümölssei, mellyel a' ti mozdulásaitok 's a' ti munkáitok kormányoztatnak. Tartsatok meg tehát Vezéritek eránt a' ti eddig való bizodalmatokat, néma engedelmisségeteket; tartsatok szoros rendet mindenütt: ezzel és a' ti hériosi bá-torságotokkal, mindenütt győzedelmeked-ni fogunk. Készítsétek új győzedelmek-hez magatokat; a' mi Monarchánk közöt-tünk van; ő maga szemlélje fog lenni tselekedeteinknek, és mindenikünket érdeme szerént meg fog jutalmaztatni." — (Ez a' Proklamáció Julius 8-dikán jött ki Pétersburgban).

Nagy Britannia.

A' Régens Hertzeg fényes bált adott ezen napokban, melyben sok fő embereken kívül a' Királyné, a' Wallisi ifjú Hertzegné (a' Régens Hertzeg leánya), a' Királyi Prin-tzek és Princznék, 's az *Orániai* Princz is jelen voltak. A' kerti nagy illuminációt az eső, mely 20 óráig esett egyvégtiben, megakadá-lyoztatta. Az Udvar 60 személyekre terített asztalnál evett. A' pompa rendkívül nagy és szép volt. A' Londoni újságokban 800 főbb személyek neveztetnek - meg azok köz-zül, a' kik ezen bálban jelen voltak. Az Ánglus újságok oly környülállásosan leír-ták ezen bált, hogy még azt is eléadták, hogy valami 60 fő aszszonyságok 's ezek között az ifjú Wallisi Hertzegné, miképpen voltak öltözködve, mellyiken volt több gyémánt, gyöngy, 's több e'féle. *Ge-rebourné* nevű aszszonyt említették, hogy leg több gyémántal jelent volna meg.

Londonban az a' hír terjedett - el, hogy Lord *Moira*, a' ki *Stirling-Castle* nevű

Fregáton, mint Napkeleti Indiai Kór-mányozó, oda nem régen útnak indult vala, egész háznépével egyetemben elfogattatott volna *United* és *Macedonien* nevű Améri-kai Fregátok által.

Magyar Ország.

Melly nagy és megmagyarázhatatlan legyen a' Magyarok Felsőges Koronás Ki-rályához a' hívsége, szeretete, buzgósága, ámbár ezen ugyan még soha egy betsüle-tes ember sem kételkedett, még is egy új-jabb példától elől lehet hozni, hogy N. Vass Vármegyében e' folyó 1813-dik esz-tendőben, Julius 29-dikén Szombathelyen, Nagy érdemű M. gos Gróf Dienesfalvi és Cziráki *Cziráky Antal* Urnak ő Nagysá-gának, a' Fő Ispányi Hivatal' Helytartója-nak előlülése alatt tartatott igen nagy szá-mú közönséges gyűlésben, az öszve sereg-lett Karoknak és Rendeknek elég volt Fel-sőges Urunknak a' békességnek lehető meg-szerzésére, a' Trónusnak és Constituziónak fenntartására való czelzását, és ezeknek eléré-sére öhajtott különös, és jó időtől fogva már folyvást adatott segedelmeknek új-jabb és nagyobb számmal való szükséges megadatta-tását kívánó kegyelmes akarattját, ő Csá-szári Királyi Fő Hertzegségétől, Országunk kegyes és szeretett Nádor - Ispányától meg-tudni; minekutánna fennisztelt Gróf Ad-minisztrátor Ur ő Nagysága ezen tárgynak nagy érdemét egy igen fontos, ország szer-te esmeretes ekessen szöllásával öszsze kö-tött beszédjében előadta volna, az igen nagy sokaságú egybe gyűlt Karok és Ren-dek, mintha tsak egy szó hallatott volna, felkiáltottak: Eljen Felsőges Királyunk! mindent a' mi kíván, sőt többet is adunk, vérünket életünket, Érette és Constituti-ónkért edes örömet feláldozzuk. És va-lóban a' katona állítás nyomban elrendel-tetett, egy szabad könnyű Lovas, Tiszt és All-Tisztekkel együtt 320 főből álló, min-den szükséges készületekkel felruházandó

Divisio ajánlatot, a'Ns. Felkelő sereg a' lustrára és fegyver gyakorlásra megjelenni intéztetett, és mind ezen ajánlások már e' folyó Augustus 6-dikán tellyesítésben is vétettni fognak. — Vajha F. ges Királyunk ezen buzgóságnak, szeretetnek, és soha hanyatlani nem tudó hiveségnek tanúbizonysága lehetett volna!!

Utolsó Jegyzések.

Nápolyból. — Az itt kijövő újságok szerint *Joakim* Király igen kedves híreket veszen azon seregeinek jó magokviseletek felől, mellyek a' *Napoleon* zászlói alatt a' Lützeni és azt követett verekedésekben jelen voltak. Megkülömböztetett vitézséggel verekedtek. — Király ő Felsege parancsoltájára Jul. 7 és 8-dik napjain, fél milliót érő Anglus kereskedő portékákat égettek meg itt, mellyek, mint tilalmasok, a' Nápolyi külömbkülömb vámházaknál rakásra gyűjtettettek vala.

Illiriából. — Az Abrantesi Hertzeg (Marschal Janot) helyébe, a' ki betegem ment el Frantzia országba, az *Otrantói* Hertzeg (*Fouche*, a' Párisi volt Politziái Minister) rendeltetett *Illiriai* fő Kormányozóvá.

Spanyol országból. — Ma ismét érkezett hozzánk a' közönséges levelekben a' Spanyol ország történetekről egy hivatal szerint való tudósítás. Ez, Julius 20-dikán hirdettetett ki *Londonban*: a' Wellington akkori fő hadi szállásáról *Osticzból* pedig Jul. 3-dikán indult. Summás foglalatlja

ennyi: — Eleintén reménlette Lord Wellington, hogy a' Fr. Generális *Clauzel* seregének útját elvághatja, de azért nem érhetette el ezélját, hogy a' Prantziák kettőzött útakat téven, Saragossához megérkeztek. Ezeket Spanyol Generális *Mina* kergette. *Graham*, Junius 24-dikén és 25-dikén néhány ízben szerentsésen verekedett az elenséggel a' *Vittoriából Bayonne* felé menő útbán. Gen. *Hill* Pamtona mellől könnyű seregeket küldött volt a' Bidassoa eredeteihez, a' honnét már mind elmentek volt a' Prantziák.

A' *Valeucziai* és *Kataloniai* történetekről is emlékezik ezen tudósításában Lord Wellington. Igen sajnálja, hogy G. *Murray* félbeszakasztotta Tarragonának ostromlását, s hogy seregeit hajóra áttetvén elment onnét. — (Mind ezekről a' jövő M. Kurir bővebben fog írni). — A' miket feljebb a' *Pruszsziai Correspondensből*, nevezetesen *Münának* és *Erolesnek* a' Pyreneumi hegyeken való általjoveteljekekről írunk, mind ezek újabb és csak előre való tudósítások. — Kérjük tisztelt Olvasóinkat, hogy a' 10-dik számú M. Kurirban az 59-dik lapon esett nyamtatásbeli hibákat így jobbitsák meg: — *Frentarabia* helyett *Fientarabiát*, — *Rouceval* helyett *Lioncevalt* olvassanak). —

Moguntziából Jul. 28-dikán: — „Tegnaptól fogva olyan szerentsés városunk, hogy Császár és Király ő Felsege itt falaink között van, ki is tegnap éjjelkor a' Neufchateli Hertzeggel együtt érkezett meg ide. Tegnap délben a' város és Departamentom előjáróinak adott audientziát, ma pedig egy nagy seregnek mustráját tartotta ő Felsege.

A' Bétsi *Cursus Aug.* 4-dikén: — 100 Forint Conventziós pénz, 161 és 7/8 Forint Váltótrédulában. — Egy Császár arany 7 for. 58 és 1/2 kr.

Irta. Pántrél Dániel.